

LES ARTS ÉS

Per a tots

València|és|música

EL TUTOR BURLAT

Martin i Soler

LES ARTS VOLANT 2021

Centre de Perfeccionament del Palau de les Arts

Direcció d'escena i escenografia

Jaume Policarpo

Direcció d'escena de la reposició

Allex Aguilera

Vestuari

José María Adame

Il·luminació

Antonio Castro

Pianistes

José Jaime Hidalgo

Carlos Sanchis (20 juny, 10, 25 juliol)

Producció

Palau de les Arts Reina Sofia

El cavaller Don Lelio

Marc Sala

Anselmo

Gonzalo Manglano

Violante

Aida Gimeno

Saray García (24 juny, 4, 9, 22 juliol)

El tutor Don Fabrizio

Oleh Lebedyev

Menica

Larisa Stefan

Pippo

Omar Lara

Adaptación del libreto al castellano disponible en:

► <https://culturadeproxitat.com/lesartsvolant2021/>

► <https://www.lesarts.com/el-tutor-burlat/>

Després de cinc edicions, Les Arts Volant s'ha pogut consolidar com un dels referents culturals i de col·laboració institucional que més expectació i satisfacció genera.

Les Arts Volant és un projecte nascut en l'any 2016 fruit de la col·laboració entre el Palau de les Arts i diverses administracions valencianes. L'Àrea de Cultura de la Diputació de València s'ocupa, any rere any, de potenciar la difusió dels espectacles d'òpera programats pels pobles de la província de València; l'Ajuntament de València permet que s'arribe als barris i poblats de la ciutat; i ara també, per segon any consecutiu, la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport fa possible una projecció autonòmica, amb representacions en pobles d'Alacant i Castelló.

Les Arts Volant parteix d'una idea ben senzilla però de gran complexitat tècnica i logística: dur l'òpera en un format rodant als barris, pobles i ciutats valencianes, sense distinció de lloc ni de grandària. Un espectacle de gran qualitat tècnica, accessible a tots els públics.

Amb Les Arts Volant volem estimular l'amor a la música entre la ciutadania i confirmar el reconeixement internacional com a terra de les músiques, en tota la seua diversitat.

Hui el nostre camió arriba a la vostra plaça. En un moment desplegarà cap a fora tota la màgia, color i vistositat de l'òpera.

Benvinguts i benvingudes a Les Arts Volant!

Después de cinco ediciones, Les Arts Volant ha sido capaz de consolidarse como uno de los referentes culturales y de colaboración institucional que más expectación y satisfacción genera.

Les Arts Volant es un proyecto que nació en el año 2016 fruto de la colaboración entre el Palau de les Arts y diferentes administraciones valencianas. El área de Cultura de la Diputació de València se encarga año tras año de potenciar la difusión de los espectáculos de ópera programados por los pueblos de la provincia de Valencia. El Ayuntamiento de València permite que esta iniciativa llegue a los barrios y pueblos de la ciudad y, ahora también, por segundo año consecutivo, la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport hace posible una proyección autonómica con representaciones en los pueblos de Alicante y Castellón.

Les Arts Volant parte de una idea muy sencilla, pero con una gran complejidad técnica y logística: llevar la ópera sobre ruedas a los barrios, a los pueblos y a las ciudades valencianas, sin distinción de lugares ni tamaño de estos. Un espectáculo de una gran calidad técnica y que es accesible para todos los públicos.

Con Les Arts Volant, queremos estimular el amor por la música entre la ciudadanía y asegurar el reconocimiento internacional de tierra de la música en toda su diversidad.

Hoy, nuestro camión ha llegado a vuestra casa y, en un momento, desplegará toda la magia, el color y la vistosidad de la ópera.

¡Bienvenidos y bienvenidas a Les Arts Volant!

After five editions, Les Arts Volant has been able to consolidate itself as one of the cultural references and institutional collaboration that generates more expectation and satisfaction.

Les Arts Volant is a project that was created in 2016 as a result of the collaboration between the Palau de les Arts and different administrations in Valencia. The area of Culture of the Valencia Provincial Government is responsible year after year for promoting the dissemination of opera performances scheduled for the towns of the province of Valencia. The Valencia City Council allows this initiative to reach the neighbourhoods and towns of the city and, now also, for the second consecutive year, the Regional Ministry of Education, Culture and Sports makes possible a regional projection with performances in the towns of Alicante and Castellón.

Les Arts Volant is based on a very simple idea, that is highly technically and logistically complex: to take opera on wheels to the neighbourhoods, villages and towns of Valencia, regardless of their size or location. A show with great technical quality and accessible to all audiences.

With Les Arts Volant, we want to encourage passion for music among citizens and ensure international recognition of the land of music in all its diversity.

Today, our truck has arrived at your house and, in just a moment, it will unfold all the magic, the colour and the showiness of the opera.

Welcome to Les Arts Volant!

El cavaller Don Lelio confessa al seu criat Anselmo el seu amor per Violante, pupil·la del seu amic Fabrizio, qui anhela casar-se amb ella pels seus diners, tot i que ella el menysprea. Don Lelio sol·licita cortejar-la i Fabrizio accedeix de mala gana. Violante presumeix de no creure en l'amor, fins que es troba amb Pippo, un pastor ric oriünd del

seu poble. Els tres homes, cadascú per la seua banda, despleguen una sèrie d'intrigues, gelosia i enganys per a conquistar a la xica. Finalment, surt la flama entre Pippo i Violante, els quals, amb l'ajuda de Menica -la filla del tutor- se les componen per a donar una lliçó als altres dos pretendents. Tots es reuneixen al final i canten al triomf de l'amor.

Vicente Martín i Soler va nèixer a la ciutat del Túria l'any 1754. Valencià amb vocació primerenca i universal, es va traslladar a Bolonya a completar la seua formació amb el pare Martini, un dels teòrics de la música més importants del seu temps. Jove, il·lusionat i ple de passió meridional, va començar prompte els viatges que marcarien la seua carrera. A Madrid va compondre la seua primera òpera, *Il tutore burlato*, estrenada en la Cort. No va tardar en repetir els seus triomfs al teatre del Real Sitio de la Granja amb una versió castellana de la mateixa obra i amb diàlegs, que es va titular *La madrileña*.

L'èxit en la cort dels Borbons espanyols li va servir de carta de presentació a Nàpols, on, en la cort

dels Borbons italians, va cimentar una fama que li va fer posar la vista en la cort imperial de Viena. Hi va arribar l'any 1785 i hi va triomfar de seguida, tant que el mateix Mozart va incloure al seu *Don Giovanni* una melodia d'*Una cosa rara*, l'òpera més coneguda de Martín i Soler.

Reclamat pels mecenes més importants, el valencià va recalcar a la Rússia de la tsarina Caterina II, la qual, fins i tot, va escriure versos dramàtics per a les seues obres, que es van estrenar als teatres imperials de Sant Petersburg. A Rússia va passar els últims anys de la seua vida, interromputs només per una breu estada a Londres. Però, per a l'art, continua sent el jove animós i viatger, ple de llum i aire fresc de primavera valenciana.

El caballero Don Lelio confiesa a su criado Anselmo su amor por Violante, pupila de su amigo Fabrizio, quien anhela casarse con ella por su dinero, aunque ella lo desprecia. Don Lelio solicita cortejarla y Fabrizio accede de mala gana. Violante alardea de no creer en el amor, hasta que se encuentra con Pippo, rico pastor oriundo de su pueblo. Los

tres hombres, cada uno por su parte, despliegan una serie de intrigas, celos y engaños para conquistar a la muchacha. Finalmente, surge la llama entre Pippo y Violante, quienes, con la ayuda de Menica -la hija del tutor- se las ingenian para dar una lección a los otros dos pretendientes. Todos se reúnen al fin y cantan al triunfo del amor.

Vicente Martín i Soler nació en la ciudad del Turia en 1754. Valenciano con vocación temprana y universal, se trasladó a Bolonia a completar su formación con el padre Martini, uno de los teóricos de la música más importantes de su tiempo. Joven, ilusionado y lleno de pasión meridional, pronto comenzó los viajes que marcarían su carrera. En Madrid compuso su primera ópera, *Il tutore burlato*, estrenada en la Corte. No tardaron en repetirse sus triunfos en el teatro del Real Sitio de la Granja con una versión castellana del mismo título y con diálogos, que se llamó *La madrileña*.

El éxito en la corte de los Borbones españoles le sirvió de carta de presentación en Nápoles, donde, en

la corte de los Borbones italianos, cimentó una fama que le hizo poner la vista en la corte imperial de Viena. Allí llegó en 1785, obteniendo tales triunfos que el propio Mozart incluyó en su *Don Giovanni* una melodía de *Una cosa rara*, la ópera más famosa de Martín i Soler.

Reclamado por los más importantes mecenas, recaló el valenciano en la Rusia de la zarina Catalina II, quien llegaría a convertirse en escritora de versos dramáticos de sus obras estrenadas en los teatros imperiales de San Petersburgo. En Rusia pasó los últimos años de su vida, tan solo interrumpidos por una corta estancia en Londres. Pero para el arte sigue siendo el muchacho animoso y viajero, lleno de luz y aire fresco de primavera valenciana.

The knight Don Lelio confesses to his servant Anselmo his love for Violante, the ward of his friend Fabrizio, who longs to marry her for her money, although she despises him. Don Lelio asks to court her and Fabrizio reluctantly agrees. Violante boasts of not believing in love, until she meets Pippo, a rich shepherd from her village. The

three men, each in turn, deploy a series of schemes, jealousies and deceptions to conquer the girl. Finally, a flame arises between Pippo and Violante, who, with the help of Menica - the tutor's daughter - manage to teach the other two suitors a lesson. All come together at last and sing to the triumph of love.

Vicente Martín i Soler was born in the city of the river Turia in 1754. A citizen of Valencia with an early and universal scope. He moved to Bologna to complete his training with Father Martini, one of the most important music theorists of his time. Young, passionate and full of southern passion, he soon began the journeys that would mark his career. In Madrid he composed his first opera, *Il tutore burlato*, premiered at the Court. His triumphs were soon repeated at the theatre of the Real Sitio de la Granja with a Castilian version with the same title and with dialogues, which was called *La madrileña*.

His success at the Court of the Spanish Bourbons served as a letter of introduction to Naples, where, at

the Court of the Italian Bourbons, he built up a reputation that made him set his sights on the imperial Court of Vienna. He arrived there in 1785, and obtained such success that Mozart himself included in his *Don Giovanni* a melody from *Una cosa rara*, the most famous opera by Martín i Soler.

The most important patrons called the Valencian to the Russia of Tsarina Catherine II, who would become the writer of dramatic verses for his plays, which were premiered in the imperial theatres of Saint Petersburg. He spent the last years of his life in Russia, interrupted only by a short stay in London. But he is still the lively, travelling boy, full of light and fresh Valencian spring air.

EL TUTOR BURLAT

Martín i Soler

LES ARTS VOLANT 2021

Òpera bufa

Llibret de Filippo Livigni, basat en
La finta semplice ossia Il Tutore Burlato de Pasquale Mililotti

Traducció i adaptació musical al valencià d'Enedina Lloris

Personatges

Violante, jove òrfena però rica, pupil·la de Don Fabrizio

Don Fabrizio, tutor de Violante. Pretén la seua fortuna per matrimoni

Pippo, enamorat de Violante

El Cavaller Don Lelio, noble enamorat i pretendent de Violante

Menica, filla de Don Fabrizio

Anselmo, criat del Cavaller

ACTE I

ESCENA I.

■ Anselmo i el Cavaller

Anselmo

Són les deu senyor, si us sembla,
el camí podem prosseguir...

El Cavaller

Sí, t'escolte, ja són hores,
però el cor no vol seguir-me
vol per sempre restar ací.

Anselmo

Senyor meu, cal preparar-se...

El Cavaller

Quina pena! No tinc ànim!
No, no vull anar-me'n,
restaria sempre ací...

Anselmo

Embolíc, segur, ja s'acosta...
Senyor meu...

El Cavaller

Ja n'hi ha prou!
No t'ho penses, no t'ho cregues,
jo d'ací no he de partir.

Anselmo

Quina pena!
Quin desastre!
Sembla que s'ha tornat boig!

Anselmo

Però senyor,
es pot saber el motiu
pel qual no podem marxar?

El Cavaller

Ai, Anselmo, l'amor...

Anselmo

L'amor? Déu meu!
Mentre anem cap a Velletri
per presentar-vos a la vostra esposa
us enamoreu ara d'una altra?

El Cavaller

Ai, Anselmo, per amor tot és possible.
Ella és una fada que m'ha ferit el cor...
el seu nom és Violante.

Anselmo

Per això, digueu-me, estem ací tres dies?
Ai, senyor meu,
recupereu el seny d'un cavaller com cal, i
no penseu...

El Cavaller

Ah, ja n'hi ha prou! L'has de conèixer
i després condemna l'amor meu, si és que
ho pots fer...
(*Anselmo se'n va*)

■ ESCENA II.

El Cavaller i Fabrizio

Fabrizio

Violante, però com pots ser contrària al
matrimoni?
És cert que és una mica ingènua...
Dins la xarxa pot caure, si tinc paciència,
però siga com vulga, amb mi s'ha de casar.

Soc el seu tutor i estic “pelat”,
de cap manera vull renunciar al dot de
Violante...
Qui veig?

El Cavaller

Ah! Don Fabrizio!

Fabrizio

Salut, Cavaller!
Què feu per Marino?

El Cavaller

Un afer importantíssim resoldre
m'agradaria.
Coneixeu, per ventura, una bella donzella
de Frascati?
Li diuen Violante i viu en eixa casa.

Fabrizio

Dimonis! I tant que la conec!

El Cavaller

Ai, amic meu, estic bojament enamorat
d'ella!

Fabrizio

Doncs, senyor, bon profit!
Sí, sí. Però ella té un tutor que és prou
gelós
i és home de caràcter més bé laudable.

El Cavaller

Serà una bèstia!
Li trencaré la crisma!

Fabrizio

(Mare! Quina desgràcia!)
Disculpeu,
em sembla que és un bon home...

El Cavaller

Serà un moniato!

Fabrizio

(I m'ho solta a la cara!)

El Cavaller

Ja el tinc travessat i no el conec...

Fabrizio

(Doncs sí que estic perdut!)

El Cavaller

Fabrizio, benvolgut,
parla-li de mi, narra-li l'amor meu.
Jo matrimoni desitge,
i si el tutor vol resistir-se
li diràs de part meua,
que resposta tindrà per tal ofensa.
(se'n va)

■ ESCENA III

Fabrizio

Dimonis! Quin desastre!
I ara hauré de fer de Celestí amb la meua
Violante!
Què faré?
Me'n vaig a passejar...
Per millor decidir, he de pensar...
(se'n va)

■ ESCENA IV

Violante

Candoroses jovenetes
que voleu provar l'amor.
Ai xiquetes, feu-vos llestes
que l'amor us la farà!

I qui casca dins la xarxa
diu adeu a la llibertat.
Visca la llibertat!
Ai com m'agrada sentir-me en pau,
sentir-me en calma...
M'estic fent la ingènua per esquivar el meu
tutor
que intenta regalar-me el seu amor.

■ ESCENA V.

Pippo i Violante

Pippo

La primera dona que em va enamorar
era una bella jove genovesa.
La primera cosa que em va demanar:
sabates blaves, a la francesa.
Ha, ha....
Ai, les dones... quan m'enamoren
fins els peus em fan besar.
Ah, que bella donzella!

Violante

Qui em crida?

Pippo

Soc jo!

Violante

I... què voleu?

Pippo

Per què no em mireu?

Violante

Girar-me? No, no!
Si voleu saber de mi alguna cosa
parleu-me com estic jo mateixa.

Pippo

Parlar així?
D'esquena?

Violante

Sí, sí...

Pippo

Aquesta sí que és bona...
És una moda?
Escolteu-me, senyora...

Violante

(És graciós...)

Pippo

I... el vostre nom?

Violante

Violante, i el vostre?

Pippo

Em diuen Pippo Papera.

Violante

Si gireu la cara me n'aniré.

Pippo

Però com heu pogut veure
que m'estava girant?

Violante

Jo també m'estava girant,
ho he fet sense voler...

Pippo

Doncs millor quedar-se així, colometa...

Violante

Què vol dir colometa?
(Estic perduda...)
No em parleu així!

Pippo

No, no, no entreu en còlera!
Volia dir "moneta".

Violante

Així millor...

Pippo...

(Està boja sens dubte!)

I d'on veniu?

Violante

Gireu-vos i us diré tot el que vulgueu.

Pippo

(És graciosa la jove!)

Ací estic!

Violante

Jo soc de Frascati

i als set anys vaig vindre a Roma,

quan el meu pare va morir...

Pippo

Jo també soc de Frascati, fill d'un artesà.

Ell em va fer fora de casa

i ací vaig vindre a servir

a un ramader de cabres i ovelles.

En fi, per parlar clar,

a fer la feina del pastor.

El meu patró, al morir,

em va deixar tota la seua fortuna

i ara soc ric sense dir ni pruna.

Digueu-me, teniu algun pretendent?

Violante

Com?

Pippo

Què és això?

Em voleu deixar coix?

Violante

No vull cap pretendent!

Jo no soc amiga del fals cupido.

En pau i en llibertat viu el meu cor.

Pippo

Però si sou la vuitena meravella!

(Aquesta me la fa...)

Violante

Alguna cosa més?

Pippo

On aneu?

(Ara provaré a fingir... qui sap?)

Jo tampoc vull saber res de dones.

Violante

Ah, sí?

Pippo

No m'interessen.

Violante

(I si és aquest...?)

Vos podeu acostar,

però una miqueta.

Pippo

(Ja ha caigut en la trampa.)

Sí, sí. Ja fa temps vaig buscant

una dona valenta,

que desdenya i se'n riu

de tots els homes

per estimar-la sempre

mentre jo visca.

Violante

Doncs ja l'has trobat.

Però ho lamente

perquè estimar-te jo tampoc podria.

Potser no sent amor,

però sent pietat al cor.

Pippo

Sí, ja ho he entès

jo no busque una altra cosa que pietat.

Violante

Doncs bé, pots mirar-me,
però una miradeta de pietat.

Pippo

Certament, de pietat,
preciosa meua!

Violante

Sí, sí, ànima meua!
Només és pietat, no te n'oblides.

Pippo

Com podria oblidar...?
Tu segueix sempre
amb aquesta pietat sense malícia.

Violante

(Quin jove encantador)

Pippo

(Quina jove encantadora)
Ai, ja he caigut!

Violante

Ah!

Pippo

Això és un sospir?

Violante

Sospire per pietat, ja t'ho he dit.

Pippo

Ah sí, se m'ha oblidat, ànima meua!
Em dones la maneta?

Violante

No, això no!

Pippo

Per pietat, ja s'entén,
per pietat.

Violante

Pren-la un moment,
per pietat només.

Pippo

Quin foc!
No puc més!

■ ESCENA VI.

Pippo i Fabrizio

Pippo

Jo estic estupefacte,
meravellosa pietat!
Si ella és així,
sempre tan piadosa,
amb aquesta pietat
la voldria com a esposa
sense dubtar.

Fabrizio

Quin embolic...
Ah, Pippo, benvingut!

Pippo

Bon dia, Don Fabrizio!
He vist una bella jove de Frascati,
li diuen Violante.
Ah! Don Fabri..., quins ulls!

Fabrizio

Ah, sí? Conteu-me...

Pippo

Amb quatre paraules,
li he dit que m'agrada, i ella...

Fabrizio

Supose que no t'ha dit res.

Pippo

Però què dius?

No saps...

Ella m'ha donat la maneta.

Fabrizio

(Pocavergonya!)

Pippo

Esteu bé? Què teniu?

Fabrizio

No res, jo celebre la teua bona sort.

(Mala pècora!)

Però si ho arriba a saber el seu tutor,
et farà cosquerelles...

Pippo

Eixe tutor, si gosa oposar-se,
amb quatre bastonades li obriré el cap,
no seran cosquerelles el que rebrà!
(se'n va)

Fabrizio

Però quina poca vergonya!
I aquesta és la gata moixa
que fugia dels homes!

■ Escena VII. Menica i Fabrizio

Menica

On aneu, senyor pare?
Em sembla que esteu furiós...

Fabrizio

Més que furiós!
Vine ací.
Tu has vist la Violante parlar amb algú?

Menica

No, no, amb ningú!

Fabrizio

No l'has vist tu enlloc, festejant?

Menica

Senyor, què esteu dient?
Ella ni mira, ni parla amb ningú.

Fabrizio

Mentida! Mentidera!
O em dius de veritat amb qui ha parlat,
o et deixa el cos baldat a bastonades.

Menica

(Mare! Quina por! Inventaré alguna cosa
per lliurar-me del bastó.)
Ara vos diré la veritat,
però sense bastonades.

Fabrizio

(I si tot resulta ser cert?)
Parla, dimoni!

Menica

A la vesprada, un dia,
parlava a un foraster.
També a l'apotecari
l'he vist fer-li l'ullet;
i alguna miradeta
graciosa i picarona
sí, se li ha escapat,
sí, se li ha escapat.
(se'n va)

■ Escena VIII. Fabrizio, Pippo, i després Violante

Fabrizio

Desvergonyida!

Anem a buscar-la!
Trobaré la manera d'escarmentar-la...

Pippo

Ah! Senyor don Fabrizio...

La meua Violante m'ha cobert d'afalacs,
fins i tot m'ha convidat a dinar amb ella.

Fabrizio

(Serà atrevida!)

Això no pot ser de cap manera!

Jo sé de bona font que parlar a cap home
li està prohibit pel tutor,
i Violante és una bona xiqueta.

Pippo

Sí, boníssima xiqueta.

Si ho vols comprovar tu mateix,
amaga't ací darrere i et divertiràs.

Fabrizio

(Sí, divertir-me...)

Violante

Ai, no sé què tinc...

voldria sempre estar
al costat d'eixe pastor que em fa perdre la
calma.

Ai, pastoret meu!

T'han agradat les cosetes que t'acabe
d'enviar?

Pippo

Moltíssim, perla meua!

(Estàs al cas?)

Fabrizio

Sí, sí!

(Soc de pedra!)

Violante

Te les he enviat

perquè sent més pietat per tu que pel meu
tutor...

Fabrizio

(Pocavergonya!)

Pippo

T'agrada, don Fabrizio?

Fabrizio

I tant que m'agrada!

(Ja no puc mes!)

Servidor, senyoreta...

Violante

Ai, mare meua!

Pippo

On te'n vas? Queda't!

No tingues por!

Aquest senyor és amic meu, no és veritat?

Eres tu qui l'ha espantat amb tantes
carasses...

No pots ocultar l'enveja!

Ara et vull empenyar!

Et tinc malícia a tu i a la bèstia del tutor.

Vine amb mi, colometa, parlem d'amor!

(se'n va)

■ Escena IX. Fabrizio i Violante

Fabrizio

Ah, dona hipòcrita, falsa, traïdora!

Què fas?

Són aquestes les ordres que t'he donat?

Per què vas d'amagat

a donar-li desdejuni a eixe pastor?

Violante

Si jo li ho done només per pietat,
perquè soc boníssima persona.

Fabrizio

Quantes voltes t'he dit
que la teua pietat és perillosa?

Violante

No us enfadeu més.
Si voleu,
torneu-me a dir el que he de fer,
i jo ho faré.

Fabrizio

Escolta'm bé, i escolta'm d'una vegada!
Si algú s'acosta a parlar-te,
insulta'l, maltracta'l,
fins i tot, li pots tirar una pedra!
Així, mai més cap atrevit vindrà a rondar-te
i a empenyar-me!

■ **Escena X. Violante, Menica, Cavaller,
Pippo i Fabrizio**

Pippo

Ah, traïdora, mala entranya!
Quina barra, quina tonya!
Vas tancar-me la finestra
a la cara i amb un colp!

Violante

No senyor, no he fet tal cosa.
Però d'ara endavant
no torneu a incomodar-me,
No us vull veure mai més!

Fabrizio

Ha, ha, ha!
Del goig de riure puc morir en veritat...

Pippo

Goig de riure!
Sí, sí, ja ho veig!

Violante

I no has vist una altra cosa
que faré ara mateix.

Pippo

Quina cosa?

Fabrizio

Ha, ha, ha!

Pippo

Riu-te, riu-te fals amic!
Tu allà dalt i tu ací baix.
Atrevida! Mala entranya!
Ai, cruel, se'm trenca el cor.

Violante

Però encara estàs ací?
Borinot, animalot,
parles com un ignorant.

Fabrizio

Goig de riure!
Ha, ha, ha, ha!

Pippo

Mira...

Violante

Espera, tarambana,
i agafa el regalet que jo mateixa et
llançaré...

Fabrizio

Jo esclate ja de riure!
Ha, ha, ha, ha, ha, ha!

Pippo

Que t'has tornat boja?
Llançar-me una pedra!
I a tu et fa molta gràcia,
també has perdut el cap?
Amic mala entranya,
et vull bastonejar!

Fabrizio

Capaç no seràs...

Pippo

Ací hi ha una carta.
Eh? Què serà?

Fabrizio

Sí, sí, una carta...
Com que és vergonyosa insulta per escrit
i ara veuràs tot el que t'ha de dir...
Ha, ha, ha, ha, ha, ha!

Pippo

La carta em crema...
llegeix tu mateix...

Fabrizio

Per gust no ho faria,
ho faig per pietat.

Violante

(M'agrada l'escena, serà divertit...)

Fabrizio

"Cor de la meua vida..."
Però... ara què diu?

Pippo

És bona...

Violante

(Canvia de cara...
s'haurà avergonyit...)

Pippo

Amic estimadíssim...
La part més divertida
segur que ara vindrà...
Llegeix, afanya't!

Fabrizio

"Vull dir que aquesta pedra
que acabe de llançar-te...
ho he fet perquè el tutor...
així m'ho ha ordenat..."

Pippo

(A veure si rebenta!)
Ah, sí? Segueix llegint...

Fabrizio

"...i jo, ànima meua,
que el cor ja t'he donat,
només t'estime a tu!..."
uh, uh, uh, uh!

Pippo

Quina joia! No rius?
I per què?

Fabrizio

No tinc ganes de riure,
voldria rebentar!
Si no te'n vas d'ací,
arribaré a les mans,
no em queda més remei!

Violante

(Me'n vaig sense piular i poc a poc,
abans que comencen les mans a parlar...)

Pippo

Un goig que no coneixia
desborda del meu cor.

El Cavaller

Aquest és el pastor,
el meu rival en amor.

Pippo

“El cor ja t’he donat...
només t’estime a tu...”
Ai, Violante meua...

El Cavaller

(La carta era d’ella.)
Indigne! Dus ací!

Pippo

Què passa?

El Cavaller

Ves, tarambana,
o ací t’arrenque l’ànima,
i fins que acabe amb tu,
no, no, no tindrè pietat!

Pippo

Ai, quina mala bèstia!
Quin home malcarat!
Haurà perdut el cap!

Fabrizio

Què faré? Ai, quina pena!
He perdut la meua vida...
No tinc força, no tinc pau...

Menica

Germaneta, on t’has ficat?
No serà que l’han robat?
I Déu sap si està bé...
o és aquella que apareix?

Fabrizio

Calla, calla, amaguem-nos
i observem una miqueta el que fan.

Violante

Retira’m la mirada,
que al mirar-me em crema el cor.
He perdut la pau per tu...

Pippo

Dolça imatge, dolça estrella,
és per tu que el cor batega...
Només tu el fas bategar...

Fabrizio

Quina ràbia!
Jo esclataré!

Menica

Senyor pare,
deixa-la, deixa-la...

Pippo

Don Fabrizio, ací t’espere...
ja pots riure i no parar...

Violante

Don Fabrizio (que m’embolique!)
Ho he fet només per pietat...

Menica

Senyor pare, deixa-la anar...

Fabrizio

Descarada, que poca vergonya, dimoni!
Tu vols fer-me rebentar!

Menica

Calma, calma senyor pare, deixa-la...

El Cavaller
Ah, vergonya!
Jo esclataré...

Violante
De dolçor el meu cor s'inunda, ah, Pippo.
Quina emoció!

Pippo
De dolçor el meu cor s'inunda, ah,
Violante.
Quina emoció!

El Cavaller
Ah, dona ingrata, desvergonyida!
I tu, pocatraça, no tens por de mi?

Pippo
Oh, gran Cavaller, on has arribat!

Violante, Pippo
Quin goig, quina joia m'ompli el cor!

Menica
Escolta, senyor pare, escolta l'amor!

El Cavaller, Fabrizio
De ràbia i de pena em sent desmaiar!

ACTE II

■ Escena I. Fabrizio

Fabrizio
Estic segur que ara...
no tinc cap dubte,
aconseguiré que vaja tot molt bé...
Li he donat a entendre a Violante
que Pippo ja té esposa i dos fills,
i a Pippo
que Violante s'acaba de casar amb el tutor,
Don Pompeo Tiritappa...
Ja estan ací,
sembla que tiren fum...
vaig a amagar-me
per millor divertir-me!

■ Escena II. Violante i Pippo

Violante
(Ací està el traïdor,
millor me'n vaig!)

Pippo
(No sé què fer,
trobar-me-la de cara...
me'n vaig d'ací.)

Violante
Vividor!
Ves, ves a ocupar-te dels dos fills que
tens...
La família t'espera...

Pippo

Què? Què dius?
Aquesta sí que és bona...
que jo tinc fills?

Violante

Tens valor de negar-ho
ara que ja ho sé tot?

Pippo

Falsa!
Ves, corre,
que t'espera Don Pompeo Tiritappa...

Violante

Qui és eixe Tiritappa?
Ves, corre tu també, tarambana,
amb Checca Pallottola...

Pippo

Què dius?
Tu que t'has casat, traïdora,
amb Don Pompeo Tiritappa, el teu tutor
i vens a parlar-me d'eixa Pallottola?

Violante

Què dius?
Jo casada amb el meu tutor Don Pompeo
Tiritappa?
Qui t'ho ha dit?

Pippo

Un cavaller que no és un mentider.
I a tu qui t'ha dit que jo m'he casat
amb eixa Pallottola?

Violante

A mi m'ho ha dit el meu tutor.

Pippo

Això no m'ho crec.

Violante

Ni jo a tu tampoc.

Pippo

Mira!
Ara s'acosta, precisament, qui m'ho ha dit
i davant d'ell no ho podràs negar.

■ Escena III. Pippo, Fabrizio i Violante

Pippo

Vine, amic meu, vine ací
i jura'm davant d'aquesta poca-solta
que farà una mitja hora
s'ha casat amb Don Pompeo Tiritappa, el
seu tutor...

Violante

I jura'm també a la cara
que ell és el marit de Checca Pallottola
i que ja té dos fills...

Fabrizio

(Sí que l'he fet bona!)

Pippo

I això t'ho ha dit ell?

Violante

Sí, senyor!
Precisament ell és el meu tutor.

Pippo

Bon dia a la vostra senyoria,
ja ho he entés tot...

Fabrizio

(M'han descobert!)

Pippo

O em negues el que has dit
o amb aquesta navalla et faré xixines!

Fabrizio

Déu meu!
Escolta'm...

Pippo

Violante meua perdona'm,
ja veig que tot és fals...
Que aquest embolicador
ho ha fet tot només per emprenyar-me...

Violante

Perdona'm tu també, Pippo meu.

Fabrizio

Ràbia!
Amb ella, vulga o no vulga, m'he de casar.

Violante

(Ja ho crec!)

Pippo

Aniràs a casar-te al cementiri.
Ella es casarà amb mi, vulgues o no
vulgues.
(se'n va)

Fabrizio

Dimonis! Això ho he d'arreglar...
Ja no puc fer res fins a la nit...
la tancaré en una casa
per tal que aquest mamarratxo no la puga
trobar...
i després, de nit fosca,
tornaré i la meua Violante m'emportaré...
(se'n va)

■ Escena IV. El Cavaller i Violante**El Cavaller**

Violante, ànima meua, per fi et trobe.

Violante

I de mi què voleu?
No us estime,
mil vegades al dia ho he repetit...
és llandosa la vostra insistència!

El Cavaller

Ingrata, no comprenc per què em tractes
així!

Violante

No teniu, senyor meu, res que m'agrade.
(se'n va)

■ Escena V. Anselmo i el Cavaller**Anselmo**

Senyor...

El Cavaller

Parla...

Anselmo

Ah, feu-me cas,
quan es tracta de dones...

El Cavaller

Quina insolència!
Un servidor que li dona consell al senyor?
Si parles d'això una altra volta,
o t'escolte jo raonar amb algú,
si jo ho sospite o ho arribe a saber,
et trenque els ossos!

Anselmo

Ai, quin mal geni tenim...
quin orgull insuportable!
Estic fart de servir... que dimonis!
Jo soc un home manyós,
feina no em faltarà...
i un senyor per servir,
sempre hi haurà...
Ja m'ho va dir la iaia
quan jo set anys tenia:
Creu-me, servir no porta
només que maldecaps.
(*se'n va*)

■ Escena VI

El Cavaller

No trobaré la calma
fins que la meua Violante
un fil d'esperança, un senyal em donarà.
Vull confiar... a mi, ella vindrà...
No sé si l'esperança
unida va a l'engany,
Sé que li dona vida a l'infeliç, almenys.
Ara sofrir em toca,
però podré un dia domar l'ànima
d'aquella que el cor em fa penar.
(*se'n va*)

■ Escena VII. Violante, Fabrizio i Pippo

Violante

On m'esteu portant?

Fabrizio

Calla i no crides més,
ja hem arribat.

Violante

Senyor, en un lloc tan fosc no pensareu
deixar-me?
Voleu fer-me perdre el cap?

Pippo

I ara què fa?
Què vol dir tal cerimònia?
Portar-la a un lloc així... Quina bestiesa!

Fabrizio

Dins d'eixa casa et vas a quedar
perquè no vull
que et torne a veure el maleït pastor.

Pippo

(Serà desgraciat!)

Fabrizio

Aquesta nit jo tornaré a buscar-te
per marxar lluny d'ací, no tingues dubte.

Violante

Déu meu!
Ací dins jo sola, sou capaç de deixar-me?
No teniu compassió...

Fabrizio

Només serà una estona,
no plores, preciosa...
És hora d'acabar aquesta història!
Entra, afanya't, no tingues temor...
que jo com un gat ací amagat,
vigila la presa, d'ací no me'n vaig.
Alegra eixa cara,
serà poca estona que et vas a quedar.
Tu pensa, preciosa,
que si ara jo et deixe,
et deixe també amb tu l'amor meu
fins que jo tornaré.

■ Escena VIII. Pippo i Violante

Pippo

Violante, Violante!

Violante

Pippo meu! Què fas ací?

Quin goig, quina alegria!

Pippo

Ara ja ho he entés...

Jo estava amagat i he pogut escoltar...

Ànima meua et vull treure d'ací, en mi confia...

Violante

De veritat?

Pippo

Sí, conec un passadís per baix terra
que arriba fins la casa;

un dia, buscant les cabres, l'he
descobert...

Violante

Respire...

Pippo

Per burlar en Fabrizio,
vull deixar un pastor amic meu vestit igual
que tu.

Ara me'n vaig a buscar al pastor i després
torne...

Violante

Ves, ves, a tu m'encomane!

Pippo

Amb el teu, tot sencer resta el meu cor.

Violante

I amb el teu cor, l'esperança em deixes.
(se'n va)

■ Escena IX. Pippo, Violante i Menica

Pippo

Vine, desvergonyida,
no faces la gata moixa
que sembles una "madama" de taverna...

Violante

Què veig!
Benvinguts! Quina pinta porteu!

Pippo

Perla meua, tu eres una fada,
i aquesta sembla una harpia...
Au, afanyeu-vos, ja us podeu preparar...

Violante

Pippo meu, ja estic a punt!

Pippo

Dona Menica farà l'espia
i si veu a don Fabrizio ens avisarà abans
d'eixir.

Menica

Aneu tranquils, que jo vigilaré.

Pippo

(al pastor disfressat de Violante)

I tu, m'has escoltat bé?

Posa't a la finestra amb la cara coberta,
sense parlar...
que si tot va bé... et recompensaré.

■ **Escena X. QUINTET**
Violante, Menica, Cavaller, Pippo i
Fabrizio

Fabrizio

Porta oberta... ací l'entrada...
Poca solta, ara veurem,
tu i el noble Cavaller,
com resteu bocabadats.

El Cavaller

Quina angoixa! Jo tremole!
Sense dubte, serà eixa casa...
Acostem-nos silenciosos,
jo l'escala deixe ací...
Just Amor, una esperança dona
a aquest cor infeliç
per a eixir d'aquest embolic.

Violante

Tenebrós l'aire em sembla
Pippo meu, el cor se'm gela,
ja comence a tremolar...

Pippo

Calma, calma, joia mea!
Allunya cap temor,
del tutor no tingues por.

Menica

Sí, anem ja a amagar-nos?

Pippo

Amaguem-nos ací dins
i observem com va el negoci,
mirarem i no ens veuran.

El Cavaller

Dolça escala,
tu m'acostes ara
al cel on regna l'amor.

Pippo

A la força és on t'acosta
i penjat has de restar.

Violante

Mala entranya, pocatraça,
i em volies enganyar...

Menica

Mamarratxo! Malcarat!

Fabrizio

Violante, falsa, pocavergonya!
Ja se t'acaba la impunitat.

Pippo

Tutor que arriba,
gresca a la vista.
Serà bona de contar!

Fabrizio

Soroll s'escolta...

El Cavaller

Vine traïdor!
Solta la jove que és el meu cor,
si no vols caure mort ací!

Fabrizio

Amics, ajuda, per caritat!

Pippo

Ara comença un bon cacau!

Violante i Menica

El cor m'esclata,
fugim d'ací...

Fabrizio

S'ha fet el silenci,
ja torna la calma,

Déu meu! Jo tremole...
no sé què vol dir...

Menica i Pippo

I ara el meu/teu pare que ve cap a ací...

Violante

Deixeu els temors,
jo li posaré remei...

Fabrizio

I tu, desvergonyida,
ara me la pagaràs.

Violante

Ara ve el meu remei...

Fabrizio

I això què és?
Espanyols també ací?

Menica i Pippo

S'ha espantat, de veritat.

Violante

(parlant una llengua estrangera)

“De este contorno,
que quiere este loco,
borrico, ladrón y más picarón
del Diablo, va a hacerse ahorcar.”

Fabrizio

La cosa es complica,
comence a tremolar...

Pippo

O acaba la trama,
o es pot tornar boig...
“Tu pirpe mariole attesate fola
tartaine priccone con queste pistone
far potte, forcono te fol sputellar.”

Violante

“Monsieur agréable
allez vous au diable.”

Pippo

Ves-te'n d'ací!
Desapareix, desapareix!

Violante

“O con l'epè ti lasso le coeur.”

Pippo

O a fer punyetes t'enviaré!

Menica

Ara em fa pena, pobret!

Pippo

“Petit fri puon alè sciantè
ma schier sciantè necregnè pà.”

Violante

I ara què vols que cante?

Pippo

Canta el que t'abellisca.

Violante

Doncs una “seguidilla” que m'ha vingut al
cap.

“Inocentita y niña
vengo de Italia
a tratar con los chuscos
aquí en España.
¿Qué será de mí? ¡Ay!
¿Si me perderé? ¡Qué!
¿Si me engañarán? ¡No!
¿Si yo engañaré? ¡Pues!
Mas que se arrime alguno,
que yo se lo diré.”

■ **FINAL. Fabrizio, el Cavaller, Violante,
Menica i Pippo**

Fabrizio

Quin vituperi,
jo reste atònit.
Són espanyols?
Són alemanys?
O són francesos?
O romanesos?
Cosa estrambòtica!
Ja no puc més!

El Cavaller

Eh! Qui va?

VIOLANTE, MENICA I PIPPO

Ah, què veig?

El Cavaller

Ah, Violante,
dolcíssim tresor...

Fabrizio

Dues Violantes es troben aquí!
Ah, traïdora, mala entranya,
dona pèrfida, poca-solta!
Així tractes al teu tutor...

El Cavaller i Pippo

Respecteu la meua estimada,
no hi falteu al seu honor.

Fabrizio

Fora!
Fora, mamarratxo!
Fora, mala bèstia!
Jure que et destrossaré!

Violante

La por l'ànima em gela,
la veu, el cor i el cap!

Menica

Bastant embolicada
la cosa ha d'acabar!

El Cavaller

S'acosta una tempesta,
Déu sap si escamparà!

Pippo

El preu de l'enganyifa
ben car l'has de pagar!

Fabrizio

I tu, Violante falsa,
dimoni emplomat,
hauràs d'escarmentar!

ACTE III

■ **Escena I**

Violante

No puc amb la meua ànima!
I ara les forces m'abandonen...
Déu meu!
Permet que pugui amb el son
retornar a l'esperit la calma...
I com podré trobar-la
amb tantes desgràcies i desventures?
Només l'afecte, només l'amor
podria donar-me la pau i l'alegria.
Son i somnis,
dolçament,
donareu confort
a l'ànima afligida...

■ Escena II. El Cavaller i Anselmo

El Cavaller

Però on s'haurà amagat?
Benvolgut Anselmo,
busquem la Violante per tot arreu,
tu ves per allà, que jo aniré per ací...
és un tresor per a mi,
Anselmo, hem de trobar-la!

■ Escena III. Fabrizio, Menica i Violante

Fabrizio

Violante! No és possible...
On ha anat a parar? Violante!

Violante

Déu meu!

Fabrizio

Quin fàstic que el fanal se m'ha apagat,
amb aquesta foscor
no sé on pose els peus.
Faré atenció...

Violante

Ai de mi!
El tutor!

Menica

Tornem a casa!

Fabrizio

Seguiré buscant a Violante per terra i per
mar,
I si la trobe...
Ai, si arribe a trobar-la...
No la salva ni Déu d'una bastonada!

Violante

(Ai de mi!
Què faré per lliurar-me?)

■ Escena IV. Pippo i Violante

Pippo

Violante meua!

Violante

Estic ací...

Pippo

Gràcies a Déu que t'he trobat!
Reina, no perdem temps...
Si és cert que tu m'estimes
i com a espòs em desitges,
dona'm la mà com a esposa,
així podríem d'una vegada
burlar als nostres enemics.

Violante

Ah, si tu fores fidel...
jo ... ho faria.
Ja som esposos,
pren la meua mà!

Pippo

Ara, esposa meua,
feliç seré per sempre.
Quin goig que m'ompli el cor!

Violante

Angoixes i temors
s'allunyen del meu cor.
L'amor la pau em dona
unida a l'estimat!

Pippo i Violante

Vine himeneu amable,
que el nostre cor s'inflame!
A l'ànima, la joia
per sempre regnarà!

■ **Escena FINAL.**

**Pippo, Violante, el Cavaller, Fabrizio,
Anselmo i Menica**

El Cavaller

Qui va?

Violante

Què voleu Cavaller?

Pippo

Senyor, què voleu d'ella?

Fabrizio

Ah, quin dimoni!
Al remat t'he trobat!

Violante

Feu-vos enrere,
jo no dec a ningú obediència.
Soc de Pippo esposa.

Fabrizio

Què dius?

El Cavaller

Tu, amb Pippo, casar-te?

Pippo

Sí senyor,
ens hem fet una promesa.

El Cavaller

Ah, que desvergonyida!

El Cavaller

El que s'ha fet ja no té remei...
Ara ho veig clar...
Tant de bo me n'haguera adonat abans per
no errar
que l'astuta
per ingènua s'ha fet passar!

Pippo

Ben amada, joia meua!
Preparem-nos per a les noces!

Violante

Ja tothom coneix la nova:
que era amor, no era pietat!

El Cavaller

Mala entranya!
Consol no troba
aquest cor ferit d'amor.

Fabrizio

Torna, filla,
al cor d'un pare
que no et vol deixar anar.

Anselmo

Està bé, si bé acaba!
Regna la felicitat!

Menica

Un marit per Meniqueta
la Fortuna portarà!

Tots junts

El plaer i l'alegria
mentre duren gaudirem!

Fi de l'òpera

EL TUTOR BURLAT

LES ARTS VOLANT 2021

JUNY	19	Agullent
	20	Elda
	23	Alboraia
	24	Sant Mateu
	26	Alfafar
	27	Algar de Palància
	30	Benimodo

JULIOL	01	Daimús
	03	Bocairent
	04	La Font d'en Carròs
	07	Higueruelas
	14	El Pinós
	15	Marines
	17	Navarrés
	18	El Puig
	21	Alcoi
	22	Sumacàrcer
	24	Vallés
	25	Peníscola

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
VEU

DIPUTACIÓ DE
VALENCIA
Àrea de Cultura

cultura
de proximitat

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

CULTURAL VALÈNCIA